

Екологічна безпека

в умовах військового стану

Мердух Іван Іванович,
завідувач лабораторії природничо-математичних
дисциплін Івано -Франківського ОІППО,
кандидат технічних наук

БІОРІЗНОМАНІТТЯ

ТРИ
МІСЯЦІ
ВІЙНИ

1,2 млн

гектарів територій природно-заповідного фонду (ПЗФ) опинились в зоні ризику через бойові дії.

900

об'єктів ПЗФ перебувають під окупацією чи в зоні бойових дій. Це становить 44% від загальної кількості ПЗФ.

3 із 5

біосферних заповідників України постраждало від війни – Чорноморський, Асканія-Нова та Чорнобильський.

4

природних заповідників із 19 опинились в зоні бойових дій, ще 6 – залишаються в окупованому Криму.

600 тис.

гектарів лісів охоплено бойовими діями. Це 17 держлісгоспів та 136 лісництв у них.

25 тис.

на стількох гектарах територій лісів виникли пожежі. Половина цієї площі - Чорнобильський біосферний заповідник.

Екоцид — масове знищення рослинного та тваринного світу, отруєння атмосфери або водних ресурсів, а також вчинення інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу. Екоцид є кримінальним злочином як в українському, так і в міжнародному праві.

ЕКОЛОГІЯ
ПРАВО ЛЮДИНА

Верховенство права для захисту довкілля

На основі даних Міндовкілля та Держлісагентства України

Період: 24 лютого - 22 травня 2022

Проект "Активізація екологічного фронту: разом до перемоги" / epl.org.ua

Радіаційна небезпека

Дії при надзвичайній радіаційній ситуації:

- Зайдіть в підвал або в середину будівлі. Радіоактивний матеріал осідає на зовнішній стороні будівель, тому найкраще триматися якомога далі від стін і даху будівлі;
- Заберіть всередину домашніх тварин;
- Закрийте та заблокуйте всі вікна та двері в приміщенні;
- Слідкуйте за повідомленнями від рятувальників ДСНС, поліції, місцевої влади;
- **Обережно зніміть верхній одяг.** Це дозволить позбутися до 90% радіоактивного матеріалу;
- Якщо є можливість, прийміть душ. Якщо немає можливості прийняти душ, помийте хоча би руки і відкриті ділянки шкіри. Якщо немає води - скористайтеся вологими серветками. Не тріть і не подряпайте шкіру, аби радіоактивний матеріал не потрапив у відкриті рани;
- **Якщо є можливість, переодягніться у чистий одяг;**
- Допоможіть вашим рідним і близьким зробити всі вищеперераховані пункти. За можливості
- робіть це в рукавичках і масці чи респіраторі.

Відео про знезараження: <http://emergency.cdc.gov/radiation>

- Відносно безпечною є їжа і вода з герметичних контейнерів (консерви, банки, пластикові коробки тощо) чи пляшок. Також безпечною є їжа, яка зберігалася у холодильнику або морозильній камері. Перед відкриттям протріть харчові контейнери і кухонний посуд вологою тканиною або чистим рушником.

Радіаційна небезпека

Йодопротекторика при радіації обмежується прийомом лікарських радіопротекторних засобів, які можна придбати в аптеці:

- Калій йодид в таблетках впливає на стан щитовидної залози та синтез її гормонів. КJ при радіації перешкоджатиме поглинанню щитовидною залозою нестабільних ізотопів йоду, що становлять небезпеку під час їхнього розпаду. Рекомендовано приймати впродовж 7 днів по одній таблетці (0,125 г) калій йодиду, для дітей віком до 2-х років – частину таблетки (0,04 г).
- За відсутності калій йодиду можна використати розчин йоду: три-п'ять крапель 5% розчину йоду на склянку води (молока), дітям до 2-х років – 1-2 краплі.
- Інші препарати (наприклад, антиструмін) для профілактики розвитку дефіциту йоду (особливо у дітей) рекомендовано використовувати з дозволу або під наглядом лікаря

Небезпека хімічного ураження

Першочергові дії в зоні хімічного ураження

Якщо ви на вулиці:

- Залиште територію ураження якнайскоріше. Чим далі ви від епіцентру ураження, тим меншою буде потенційна шкода від отруйних речовин.
- Намагайтесь рухатись швидко, але не бігти. Ваше дихання має бути спокійним та повільним, щоб вдихати якнайменше отрути.
- Знайдіть укриття поблизу. Якщо це можливо, повертайтеся у своє помешкання.

Якщо під час хімічної тривоги ви в приміщенні:

- Якщо можливо, підніміться на найвищий поверх і знайдіть кімнату з найменшою кількістю вікон та дверей. Хімічні речовини, як правило, важчі за повітря, тому на верхніх рівнях будинків повітря буде чистішим.
- Зменште потік повітря ззовні всередину. Закрийте вікна, двері, вентиляційні отвори та ін.
- Не їжте і не пийте нічого, що могло зазнати впливу хімічних речовин.
- Увімкніть новини по радіо, телебаченню чи в Інтернеті, щоб отримувати оновлені повідомлення. Вам мають повідомити, коли буде безпечно виходити на вулицю.

Якщо ви перебуваєте у своєму автомобілі й не можете залишити уражену зону:

- З'їжджайте на узбіччя так, щоб не блокувати рух аварійних автомобілів.
- Вимкніть двигун і закрийте всі вентиляційні отвори разом з отворами кондиціонера.
- Прикрийте рот і ніс тканиною, наприклад, шарфом або носовою хусткою.
- Слухайте подальші вказівки від аварійного персоналу на місці події або новини по радіо чи слідкуйте за офіційними джерелами в інтернеті.

Небезпека хімічного враження

Зарин (не має запаху, невидимий, важчий за повітря):

- Підніміться якнайвище на верхній поверх чи дах будівлі;
- Якщо стало погано - потрібен антидот (атропін, або інші). Треба термоново звернутися до лікарів.

Хлор (пахне білизно'ю, має жовто-зелений колір, важчий за повітря):

- Підніміться якнайвище на верхній поверх чи дах будівлі;
- Якщо стало погано - відкриті ділянки шкіри, рот і ніс промийте розчином питної соди (на 0,5 л води 1 ст. ложка питної соди), або водою з милом;
- Пийте воду та молоко з питною содою.

Аміак (може створювати туман, має запах нашатирного спирту, легший за повітря):

- Спустіться до підвалу;
- Якщо довелося вдихнути аміак не панікуйте, промийте відкриті ділянки шкіри, рот і ніс водою, закачайте в ніс олію, змочіть тканину розчином слабкої кислоти (на 0,5 л води 1 ст. ложка лимонної чи оцтової кислоти) і прикладіть до обличчя.

Фосфор (вибух фосфорної бомби, запах часнику і багато білих часток в небі):

- Загасіть частки фосфору довго поливаючи водою чи засипаючи піском;
- Зріжте одяг з фосфором, не торкайтеся руками, беріть тільки пінцетом.

Відео: <https://www.youtube.com/watch?v=V5rOHqh-2VU>

Біологічна зброя

Холера (головний біль, діарея, блювота, здуття живота, бліда шкіра, спрага, слабкість і біль в м'язах, судоми; збудник - бактерія (холерний вібріон) передається переважно через воду фекально-оральним шляхом):

- обов'язково перед вживанням їжі мити руки з милом;
- не заковтувати воду при купанні в будь-яких водоймах;
- ретельно мити під проточною водою овочі та фрукти;
- в епідеміологічний сезон вживати для пиття тільки кип'ячену або мінеральну воду;
- вживати їжу підкислену лимонним соком, оцтом, лимонною кислотою або сухим вином;
- не використовувати в їжу слабосолену рибу;
- у випадку розладу шлунку не займатись самолікуванням, а звертатись до лікаря.

Джерела інформації:

- ▶ Довідник у форматі чатботу у разі надзвичайної ситуації або війни: <https://dovidka.info>
- ▶ Сайт Екодія «Природа та війна: як військове вторгнення Росії впливає на довкілля України»: <https://ecoaction.org.ua/pryroda-ta-vijna.html>
- ▶ Служба охорони праці «Як діяти у разі радіаційної небезпеки»: <https://www.sop.com.ua/article/1579-yak-dyati-u-raz-radatsyno-nebezpeki>
- ▶ OSCE «Хімічні загрози: базові принципи безпеки»: <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/516033>
- ▶ DOCDC «Що робити у випадку радіаційної аварії»: <http://www.dolc.dp.ua/wpress/?p=7987>
- ▶ Центр громадського здоров'я МОЗ України. «Холера»: <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/inshi-infekciyni-zakhvoryuvannya/osobливо-nebezpechni-infekcii/kholera>
- ▶ Відео про знезараження себе і одягу: <http://emergency.cdc.gov/radiation>
- ▶ Відео «Хімічна зброя: зарин, хлор, аміак, фосфор - як уберегтися?»: <https://www.youtube.com/watch?v=V5rOHqh-2VU>
- ▶ ДСНС Правила поведінки цивільного населення під час війни, військового стану: <https://www.youtube.com/watch?v=CPH43eKhEwQ>

А зараз саме час задати питання!

